

WAGARY I ZAGROŻENIA Z NIMI ZWIĄZANE

Okres pobierania nauki w szkole ponadgimnazjalnej jest czasem specyficznym i dość trudnym dla młodego człowieka. Wiek dorastania wiąże się bowiem z intensywnymi przemianami, jakie zachodzą w nastolatku i jego relacjach ze światem.

Jednym z najważniejszych zadań rodziny i szkoły jest zapewnienie dziecku właściwej opieki, bezpiecznych warunków życia oraz wsparcia w tym szczególnym okresie. Niezmiernie istotne jest współdziałanie rodziców i nauczycieli, wzajemna pomoc, otwartość i zrozumienie.

Szczególnie niebezpieczne jest pozostawianie młodego człowieka bez opieki i jakiegokolwiek kontroli, a tak dzieje się, kiedy przebywa on na wagarach.

O tym, jak duże zagrożenie niesie za sobą wagarowanie, informuje już sama definicja.

Wagary (łac. *vagor* – błąkam się) to zjawisko z dziedziny patologii życia szkolnego, polegające na samowolnym opuszczaniu przez uczniów zajęć szkolnych i spędzaniu poza domem i szkołą czasu przeznaczzonego na naukę. Wiążąc się z próbą wprowadzenia w błąd nauczycieli i rodziców, wagary stają się niekiedy przyczyną „podwójnego życia” dzieci i młodzieży (...). Jednocześnie wagary prowadzą do obniżania się osiągnięć uczniów w szkole i do niepowodzeń szkolnych (...)¹.

Inna definicja wagarów określa je po prostu jako samowolne przebywanie ucznia poza szkołą².

---

¹ W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Wydawnictwo „Żak”, Warszawa 1996, s. 308.

² <http://sjp.pwn.pl/sjp/wagary;2579470.html>, dostęp: 15.10.2016.

Dla zrozumienia istoty wagarów jako nieobecności w szkole ważne jest podkreślenie dwóch opisujących je słów. Opuszczanie zajęć szkolnych jest w tym przypadku „samowolne” i „nieusprawiedliwione”. Oznacza to, że nie stoją za tym ważne, a więc uznawane przez wychowawców powody zdrowotne, rodzinne, społeczne i inne, o których z wyprzedzeniem wiedzą i swoim autorytetem potwierdzają rodzice lub nauczyciele zezwalający uczniom na opuszczenie lekcji³.

Możemy wyróżnić następujące rodzaje wagarów indywidualnych lub zorganizowanych⁴:

1. Wagary okazjonalne, które mogą przytrafić się każdemu uczniowi, nie są zaplanowane i nie mają specjalnego powodu. Może to być jednorazowe doświadczenie, ale całkowity brak reakcji ze strony rodziców i szkoły w połączeniu z faktem zadowolenia ucznia z opuszczenia zajęć mogą zaowocować powtórzeniem takiego zachowania.
2. Wagary taktyczne w celu uniknięcia niewygodnej sytuacji, np. sprawdzianu przed zakończeniem roku szkolnego i ewentualnego pogorszenia oceny końcowej. Często jednak zamiast spodziewanej korzyści pojawiają się szkolne kłopoty i skutek odwrotny do zamierzonego.
3. Wagary ze strachu, które są sygnałem bardzo niepokojących zjawisk. Młodzi ludzie często nie chcą przyznać się do faktu, że czegoś się boją i podają inne usprawiedliwienia nieobecności. Należy być w takim przypadku szczególnie czujnym i wybierać optymalne rozwiązania, a przede wszystkim poszukiwać prawdziwej przyczyny opuszczania zajęć przez ucznia, co umożliwi podjęcie odpowiednich środków zaradczych.

---

³ A. Oleszkowicz, O. Bąk, A. Cieślak, *Sposób na wagar. Jak radzić sobie z absencją uczniów?*, Difin SA, Warszawa 2010, s. 11.

⁴ M. Sałasiński, B. Badziukiewicz, *Vademecum pedagoga szkolnego*, WSiP, Warszawa 2003, s. 90-93.

4. Wagary manifestacyjne, które stanowią sygnalizowanie jakiejś potrzeby, protest przeciwko czemuś, próbę zwrócenia na siebie uwagi.
5. Wagary programowe, będące najtrudniejszym przypadkiem, kiedy uczeń nie chce chodzić do szkoły, nie interesuje go nauka, nie boi się konsekwencji i wybiera inny, przyjemniejszy dla niego sposób życia.

Rozpatrując zjawisko wagarów, czy jak brzmi ich bardziej oficjalna nazwa: „nieobecności nieusprawiedliwionych”, warto nadmienić, że większość uczniów nie wagaruje. Chociaż to problem mniejszości, jest on na tyle istotny, że trzeba o nim pamiętać⁵. Szczególnie, jeśli pełni się rolę nauczyciela – osoby zaangażowanej w proces nauczania, wychowania i opieki w szkole oraz będąc w sytuacji rodzica lub opiekuna ucznia – osoby sprawującej pieczę i odpowiedzialnej za młodego człowieka.

Warto również rozważyć kwestię tego, gdzie młodzież przebywa w czasie wagarów. Wymienić tu można m.in.⁶:

- miejscowość, w której uczeń mieszka lub inne miasto czy wieś (wyjazdy),
- własny dom (rodzice są w pracy),
- dom koleżanek, kolegów (ich rodzice są w pracy),
- kawiarnie, bary, pizzerie, puby,
- duże centra handlowe, sklepy,
- kina,
- dworce i poczekalnie autobusowe lub kolejowe,
- skwery, parki,
- ustronne i nieuczęszczane miejsca,
- targi, wystawy,
- kawiarenki internetowe.

---

⁵ Tamże, s. 90.

⁶ www.ko.rzeszow.pl/zalaczniki/dokumenty/1304200726.ppt, dostęp: 15.10.2016.

Spędzając czas na wagarach uczeń często znajduje się tam, gdzie aktualnie być nie powinien i robi coś, czego również nie powinien robić. W takich sytuacjach nastolatek może być narażony na wiele niebezpieczeństw⁷.

Jakie to zagrożenia? Oto niektóre z nich:

- wypadki,
- przestępstwa (uczeń może paść ich ofiarą, ale również sam wejść w konflikt z prawem),
- włączenie się w grupę rówieśniczą, w której dominują zachowania problemowe,
- kontakt z substancjami psychoaktywnymi.

Inne niepokojące zjawiska będące konsekwencją wagarowania to:

- kłamstwa wobec rodziców i nauczycieli, które mogą przerodzić się w notoryczne mówienie nieprawdy,
- nieprawidłowe relacje lub wręcz zerwanie kontaktu między rodzicami i dziećmi,
- niepowodzenia szkolne,
- zaległości w nauce,
- problemy z promocją do klasy programowo wyższej lub z ukończeniem szkoły,
- obniżenie motywacji do przewycięzania trudności,
- utrwalenie lekceważącego stosunku do obowiązków.

Uniknięcie wymienionych powyżej zagrożeń związanych ze zjawiskiem wagarów wymaga stanowczej, rozsądnej, bardzo konsekwentnej i zarazem wyrozumiałej postawy dorosłych, szczególnie rodziców i nauczycieli.

---

⁷ M. Sałasiński, B. Badziukiewicz, dz. cyt., s. 94.

Należy nadmienić, że pewne elementy postępowania rodziców również mogą sprzyjać wagarowaniu, np.⁸:

- brak kontroli w kwestii opuszczanych zajęć lekcyjnych,
- bezkrytyczne lub nawet niezgodne z prawdą usprawiedliwianie każdej nieobecności dziecka w szkole,
- brak kontaktu rodziców ze szkołą, a w szczególności z wychowawcą klasy,
- brak zainteresowania sytuacją dziecka w szkole.

Wagary są zjawiskiem niewątpliwie negatywnym. Nie chodzi tylko o fakt łamania regulaminów, tworzenia się zaległości szkolnych, możliwości przebywania w nieodpowiednim towarzystwie czy popełniania czynów zabronionych prawem. Wagary, jako wyraz niesubordynacji i źle pojmowanej niezależności, pociągają za sobą kłamstwa, nieuczciwość i lekceważący stosunek do obowiązujących norm. Dlatego też na wagary należy reagować już wówczas, kiedy wydają się być niewinnym wybrykiem i jeszcze nie przynoszą ewidentnych „szkód” w procesie edukacji⁹.

Opracowanie: Ewa Bujak

---

⁸ www.ko.rzeszow.pl/zalaczniki/dokumenty/1304200726.ppt, dostęp: 15.10.2016.

⁹ A. Oleszkowicz, O. Bąk, A. Cieślak, dz. cyt., s. 11.